

Slikarka sem postala pozno

Najin razgovor je tekel v podstrešnem stanovanju, pravzaprav polstanovanju, polateljju, tako značilnem za slikarje: »Saj veste, da smo mi, slikarji na podstrešju,« so bile njene prve besede, ko sem ji ob prihodu potarnala, da je ni bilo lahko najti.

Letošnje priznanje Prešernovega sklada je prvo javno priznanje za moje slikarstvo, je povedala. Slikarka, v pravem pomenu besede, sem postala pravzaprav razmeroma pozno. Diplomirala sem na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu tik pred vojno. Sodelovala sem v NOB, aktivistka pa sem ostala tudi v povojnih letih. Hkrati sem morala skrbeti za kruh; delala sem v gledališču in prav tu so me hoteli predelati v čisto aktivistko. Morda se kot scenograf res nisem najbolj obnesla in ker je bil to sestankarski čas, so me s pridom uporabljali v te namene. Bolje je bilo v pedagoški službi, vsaj na začetku, ko mi je zaradi strnjenega urnika likovnega pouka ostajalo tudi nekaj časa zase. In tako sem si na šoli celo prislužila pokojnino. Vendar tudi tu nisem bila srečna in to zaradi neureničen želje, želje po ustvarjanju, po

slikanju. Vest mi ni dopuščala, da bi pedagoški poklic opravljala z levo roko in da bi se tako v prostem času lahko posvetila slikarstvu. Sem pač taka, da se v vsako stvar dobesedno zapim, kar mi vzame čas za vse drugo. Na pedagoškem področju sem z nekaterimi kolegi, pravtako likovnimi ustvarjalci, sodelovala pri »revoluciji« likovnega pouka. Iskali smo pot do take likovne vzgoje, ki otrok ne bi vodila v pasivnost. Učitelj naj bi ne bil neka absolutna avtoriteta, temveč le organizator, mentor. Naš cilj je bil razviti ustvarjalnega človeka, odkriti lepoto otroškega specifičnega likovnega ustvarjanja in to ovrednotiti kot enakovredno akademizmu, ki so ga do tedaj vsiljevali otroku. Za to sem porabila veliko energije, še posebno, ker sem se v zvezi s tem ukvarjala tudi s publicistično dejavnostjo; skupaj z I. Gre-

goračem sem izdala knjigo Likovni pouk otrok.

Tako sem šele v penziji, to je od leta 1968. dalje, našla čas za likovno ustvarjalno delo. Prej sem bila nekakšna nedeljska slikarka, saj tudi pedagoški poklic, tako kot poklic slikarja, zahteva vsega človeka. Razumljivo je, da s takim načinom dela nisem našla svojega pravega obraza, svojega pravega likovnega izraza. Hudo je bilo, saj so šolniki odklanjali moje delo, ker nisem imela pedagoške izobrazbe, slikarski svet pa je na drugi strani menil, da za likovno ustvarjanje nimam posebnih sposobnosti.

Zato me ta nagrada veseli morda bolj, kot bi me veselila velika nagrada (Prešernova nagrada), kajti tista je po navadi namenjena življenjskemu delu; v utemeljitvi te nagrade pa je jasno povedano, da je namenjena mojemu likovnemu delu. Prav ta nagrada mi je dokazala to, kar sem trdila tudi kot pedagog, da so preveč samozvestne sodbe o sposobnostih človeka velikokrat preuranjene. S tem, da nekoga preprosto odpišemo, mu lahko prizadamo nepopravljivo škodo. Posebno velja to za mlade ljudi.

Moje področje slikanja je krajinarstvo, vendar gre tu za izčiščeno podobo pokrajine, kjer skušam izluščiti bistvo, ne nekega določenega motiva, temveč tipa pokrajine. Iz mnogih posameznih pogledov izluščim sintezo. Sicer pa je slikarjeva naloga v prvi vrsti komponirati barvne odnose.

V tem ko gradim podobo, skušam doseči nek maksimalen likovni red. Prav ta red je tudi omenjen v opredelitvi nagrade, ki pravi, da »z očiščeni oblikami, odkritimi v redu narave, ki tudi preoblikovane ohranjajo sled izvirnega modela, izpoveduje v strogi organizaciji motiva globoko potrebo po harmoniji vsega človeškega«. No, in če se ustavimo ob tej »harmoniji vsega človeškega«, tudi tu je morda nekaj resnice. Jaz sem namreč del tiste

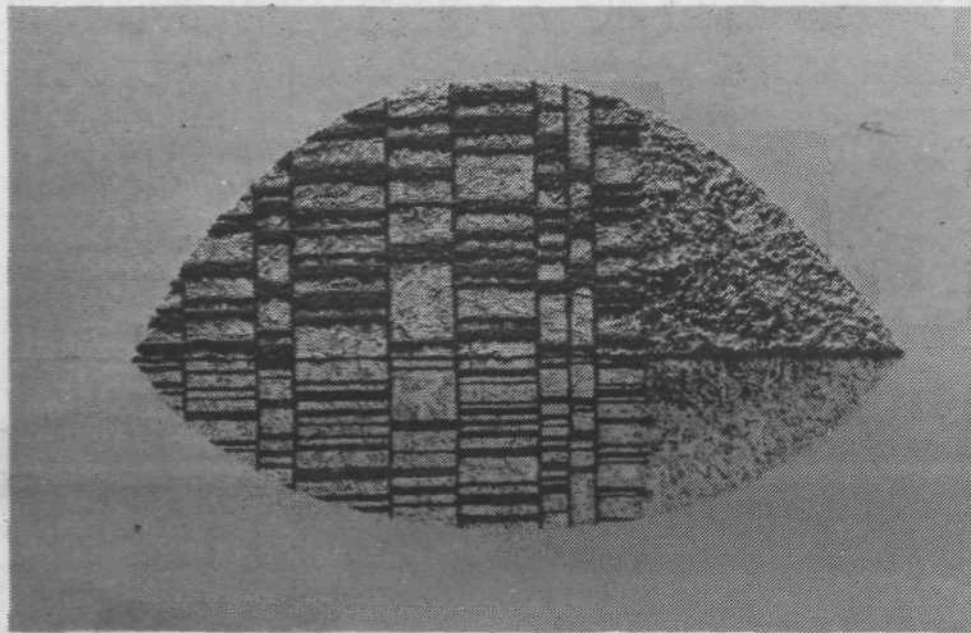

generacije, ki se je zelo družbeno angažirala. Moja družbena angažiranost je pravzaprav nujna posledica moje usmeritve že kot otroka. Začelo se je z Winetoujem. Kot otrok sem jokala zaradi krivic, ki so jih bledoličniki prizadejali Indijancem. Potem sem se kot trinajstletno dekletce započela v Indijo. Namenila sem se celo h Ghandiju, da bi pomagala Angleže izgnati iz Indije. No, potem so to opravili Indijci sami. Za ta svoj podvig sem se učila tudi arabščine in to kar sama iz nekega učbenika. Menila sem, da bo arabščina uporabna kar za celo Azijo.

Nato je prišel Hitler, fašizem me je prizadel iz etičnih razlogov. Tako smo mi sami nenadoma postali tisti Indijci... Ker nisem človek, ki bi se postavljala v kot, temveč se moram izkričati, ukrepat, sem se vključila v delovanje za NOB že leta 1941. V štirih letih vojne, ko praktično nisem nič slikala, je bilo zame kot slikarko kar težko, še posebno, ker mi Akademija v Zagrebu ni dala veliko. Tu nisem odkrila svojih specifičnih likovnih zmožnosti.

Mladim je danes mnogo lažje, že zato, ker so veliko bolj informirani. Kljub vsemu pa stoji tu danes vsak slikar pred težko nalogo: poiskati svoj lastni likovni izraz. Saj cilj umetnika ni ponavljanje nečesa, kar je že bilo, temveč mora iz sebe izluščiti nekaj novega.

VILJANA LUKAS

ALENKA GERLOVIČ: OTOK Z OGRADAMI / 1971-74

Priznanje umetnici

Priznanje založbe BOREC »KAJUHOVO NAGRADO« za dela s tematično iz NOB je letos prejela tudi akademska slikarka Marjanca Jemec-Božič.

Marjanca Jemec-Božič je krajanka krajevne skupnosti Gradišče in aktivno sodeluje z društvom prijateljev mladine »Majda Vrhovnik«.

Ob sprejemu pionirjev se je udeležila pristrčnega srečanja v dvorani krajevne skupnosti Gradišče, kjer je odgovarjala na številna vprašanja najmlajših o zgodbah in ilustracijah iz NOB v mladinskih revijah. Njene ilustracije so se pojavile v reviji Cican, ko je bila še študentka na akademiji za likovno umetnost. Ilustrirala je tudi približno 60 knjig za otroke in tako bogatila njihovo literaturo. Na televiziji pa je pripravila najmanj 50 slikanic.

Tovarišica Jemčeva je razveselila otroke tudi ob letošnjem novem letu z lepakom, ki je po Sloveniji napovedoval novoletno veselje in prihod dedka Mraza. Z njeno ilustracijo smo

opremili tudi novoletno vabilo na prireditev za najmlajše v KS Gradišče. Prav tako je avtorica vabila, ki vabi otroke naše krajevne skupnosti na pustno rajanje.

A. Z.

Kresija v novi obleki

Do 1. septembra naj bi prenovili pročelje in streho stoletne Kresije. Ta spomeniško zaščitena zgradba je pravkar že doživela nekaj sprememb: preuredili so podstreho v delovne prostore, vgradili dvigali ter adaptirali vhod in nekaj prostorov v pritličju. Do aprila, ko naj bi izvajalec podpisal pogodbo za prenovno pročelja in popravilo strehe, pa je potrebno opraviti precej pripravljalnega dela. Zanimivo je, da v Mestnem arhivu nimajo načrtov Kresije, zato bo za začetek treba narediti posnetek fasade in ugotoviti čim bolj natančno, v kakšnem stanju je. Videz zgradb, ki se ponašajo s tako častljivo starostjo, večkrat lahko prevara... AV

USTANOVLJEN KLUB KULTURNIH DELAVCEV V KS PRULE

Da bo kultura bližje krajanom

Prva razmišljanja o ustanovitvi kluba kulturnih delavcev v KS Prule so se porodila že pred poldrugim letom, ko so krajan Prul obiskali pobrateno krajevno skupnost Šentupert in gostiteljem pripravili lep kulturni spored. Vabilu so se takrat odzvali številni kulturni delavci, ki prebivajo v krajevni skupnosti in že takrat so pričeli razmišljati, kako bi se med seboj bolje spoznali, povezali in se tvornejše vključili v kulturno življenje okolja, v katerem prebivajo.

Pa niso ostali le pri razmišljanjih; 23. februarja so na ustanovnem občnem zboru sprejeli pravila kluba, izvolili organe in potrdili program. Ob tej priložnosti so v dvorani krajevne skupnosti odprli likovno razstavo akademskega slikarja Josipa Gorinška. Ustanovitelji kluba so prepričani, da jih bo delo v klubu intenzivneje približalo ljubitelem kulture v krajevni skupnosti, katerih ni malo.

Pri delu jim lahko zaželimo le veliko uspehov in upamo, da prulska pobuda ne bo ostala le »kulturna lastovka« v Centru, saj je kulturno življenje v krajevnih skupnostih – z redkimi svetlimi izjemami – vse prepogosto skrženo na proslave ob različnih priložnostih.

L. S.

Dejavnost komisije za kulturo

Komisija za kulturo pri svetu KS Gradišče, ki jo vodi dr. Danilo Pokorn, je organizirala za svoje krajan ogled razstave slik in grafik akademskega slikarja Jožeta Ciuhe v Jakopičevem razstavišču.

V razstavišču se je 13. februarja ob 17. uri zbralo nad 100 krajanov, ki so z velikim zanimanjem sledili uvodni besedi svojega krajana Jožeta Ciuhe, ki jim je razložil nastanek svojih grafičnih del in slik na steklu ter jih popeljal v svoj likovni svet.

Ogled te razstave je bil za prisotne krajan izredno kulturno doživetje.

17. februarja pa je komisija omogočila svojim krajanom tudi obisk koncerta v Filharmoniji. Krajan krajevne skupnosti Gradišče Klemen Ramovž – virtuoz na kljunasti flavti – je ob spremljavi Komornega orkestra izvajal skladbe baročnih mojstrov Telemanna, Sammartinija in Vivaldija. Krajan, ki so želeli prisluhniti koncertu, so prejeli vstopnice na KS brezplačno.

A. Z.